

Pesta 3/15 iuniu.

Va esi dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 22.

Anulu IX, — 1875.

Pretiuu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

De insemnetatea datineloru poporale pentru literatur'a dramatica.

(S'a cetitu in adunarea de la Caransebesiu a Societãtii pentru fondu de teatru romanu, la 28 apr. a. c.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Fine.)

IV.

Asemenarea

intre Palili'a si Alesulu.

Nu-i ocasiunea, ca sè facu tôte asemenarile intre tôte impregiarile vechie si cele nòue ale acestoru serbatori, si se dau unele explicatiuni; dar nu potu de a nu atrage atentiunea la unele puncte.

Palili'a a fostu in 21 aprile, si Alesulu se incepe in 21 aprile cal. vechiu; totu in acea di, cà-ci calindariulu romaniloru vechi, e calindariulu Julianu, alu lui Juliu Cesare, ce e identicu cu calindariulu vechiu de adi. —

Palilia si Alesulu sunt serbatori de ale pecurariloru romanu, din Rom'a, ca si din Daci'a.

Prin asiediarea pastoriloru s'a fundatu Palatiu, si astu-felu inceputulu Romei; prin pecurarii de adi, totu in 21 aprile se fundéza unu feliu de Palatiu, adeca, strung'a si stân'a.

In cultulu dînei Pales se afumau cu materii religióse, si se stropiau cu apa santita; adi se afuma cu o untura misteriósa, se uda

cu apa din galéta, si se strópesce cu apa descantata.

Dînei Pales i se aducea de jertva o turta séu pogacia; adi se face colacu de grâu séu turta de malaiu. Adi, candu taia vatavulu câte trei bucatiele din colacu si dice: „Aceste le jertvescu! intielege a buna sém'a o dieitate a cultulu vechiu, — dar a uitatu numele dînei.

Rugatiunea catra Pales adi e impartîta intréga la deosebite ocasiuni, si in parte sustienuta prin inasa-si credinti'a de adi, si prin datine.

Facerea focului, si sarirea pastoriloru vechi, si a oiloru peste focu, adi e asemene, dar numai se petrecu printre focuri.

Atunci s'au aruncatu in focu ramuri de rosmarinu, bradu, olivu, si dafnu, adi se pune in untura de oi aiu, arieu, si alte plante de clim'a nòstra, si se afuma cu ele.

Atunci ca si asta-di se petreceau afara la campu, in Palatiu, ca si la strunga, si alte asemenari.

Din aceste veti observá, cà Palilia cu Alesulu, nu numai cà sémena, ba, sunt identice, si ce e mai multu, cà datinele de adi sunt mai depline.

Ací vinu dóue întrebàri mari!

Antâi'a: *Ce e caus'a cà s'au sustienutu aceste datine vechie pana adi?*

Voiu nisuf ca sè deslegu bine!

Poporulu romanu dupa colonizarea sa in Daci'a, a sustienutu religiunea sa pagana din Rom'a si Itali'a, precum dovedescu atâte monuminte cu inscriptiuni, ba aici in Daci'a si-a creatu si dieitâti provinciale. De totu cultulu sunt legate si a numite datine, cari se sustieniu si atunci candu piere cultulu, respective dieitatea.

Poporulu romanu din Daci'a in timpulu invasiunilor barbare s'a retrasu la dëluri si munti, ca sè se scutésca de inimizii, si de atunci cu prevalintia a predomnitu dëlurile si a traitu între ele.

Istori'a, chiar din timpii mai obscuri pomenesce in Daci'a despre pastori romani, si scimu, cà poporulu romanu despoiatu de pamenturi pana mai de una-di, s'a ocupatu pré multu cu economi'a de vite.

Acei cu economi'a de vite, de la inceputu traiau indepartati de lumea, in parte mare straina de prin orasie, si de influinti'a civilizatiunii si culturai, si liberi din partea preotilor lor crestini, pentru usulu cultului paganu, pentru usulu datinelor natiunale.

Din aceste cause s'a sustienutu cultulu vechiu romanu, si a nume, datinele legate de acestu cultu, in tóta puritatea si pana adi, si ací e deslegarea antâiei întrebàri!

A dóu'a întrebare mare e: *Ce e caus'a, cà datinele de adi se vedu a fi mai depline, decâtu cele vechie?*

Pontificii, augurii, salii, arvalii, si alte colegie de preoti romani purtau anale, carti, comentarie, protocóle despre agendele lor de peste anu, in aceste se cuprindeau rugatiunile catra fia-care dieitate, sacrificiele si datinele publice si private. Aceste s'au pierdutu, si adi se afla numai unele escerpte, resfirate prin autori.

Grigea renduirii serbatorilor, si respective a calindariului erá numai a pontificilor, cari lu-tienea de secretu inaintea poporului, si acest'a scieá serbatorile numai din publicare. Cneiu Flaviu plebeiulu la an. 304 ant. Chr. descoperindu secretulu a publicatu calindariulu cu serbatorile, taindu-le pe table; dar din acest'a, si calindariulu reorganisatu de Juliu Cesare, si a le altoru orasie, a remasu numai fragmente.

Dintre invetiati romani, *Varro Marcu Terentiu* (116—27 ant. Chr.) celu mai inve-

tiatu a scrisu 70 de opuri in 620 de carti. — Cartile lui „De vita populi romani“ (despre viéti'a poporului romanu) au fostu unu tesauru alu moravurilor si datinelor natiunale vechie, in legatura cu credinti'a poporului. Nu afli de lipsa sè specificu opurile lui, destulu cà Varro s'a numitu reprezentantele datinelor natiunale vechie.

Ca sè pricepem ce insemnate au avutu cartile lui inca atunci pentru poporulu romanu, ca sè vedemu, ce lumina au adusu Romei si poporului romanu, sè audîmu, ce dice Cicero contimpuranulu catra Varro: „Nos in nostra urbe peregrinantes errantesque, tamquam hospites, tui libri, quasi domum deduxerunt, ut possemus aliquando qui et ubi essemus agnoscere!“ Romanesce e asié: Pe noi caletori si rataciti in cetatea nóstra, cartile tale ca pe óspeti ne-au condusu ca si a casa, ca sè putemu odata cunósce, — *cine si unde suntemu!*“

Autorii romani si greci mai tardîi, se provocau la Varro, ca si la o autoritate pentru datinele natiunale, dar durere, cà cartile lui Varro au peritu in partea mai mare, si din întemplantare numai de la parinti Augustinu si Hieronimu se afla estrase, ca si citatiuni, si indici de materie.

Ce ni-ar trebúf adi nóue mai tare, nu se afla!

Ovidiu a scrisu „*Libri Fastorum*“ adeca calindariulu de peste anu cu serbatorile, cultulu si unele datine; dar — si ací durere, cà cartile despre jumetatea a dóu'a a anului s'au pierdutu, séu dóra nu au fostu incheiate.

Ce e din literatur'a vechia latina mai pretîosu pentru noi, pe terenulu serbatorilor poporale si datinelor, sunt cartile lui Ovidiu, cari mergu si adi mana in mana cu poporulu nostru cu acea deosebire, cà adi unele datine sunt mai pe largu sustienute, decâtu cum erau scrise, p. e. serbatórea Palili'a nu se afla la nici unu autoriu vechiu, scrisa deplinu, ce se scíe adi despre ea, s'a compilatu din multi autori, cu date resfirate, pana ce Alesulu — Palilia de adi — e mai amplu, deplinu.

Din aceste veti vedé, cà multe datine din cele vechie au remasu nescrise si necunoscute literaturai latine, si altele scrise s'au pierdutu. Despre unele se afla adi abié atingeri scurte, fara ca scrutatorii sè pricepa întielesulu si insemnatele lor.

Deci Domniloru! Vinu ca sè deslegu si întrebarea a dóu'a, vine poporulu nostru cu datinele sale si cultulu poporulu de adi, si res-

punde, că multe din cele vechie s'au pierdut, si ce a scrisu atunci Varro, poporul romanu din Daci'a nu le-a uitatu nici pana adi, ci le-a sustienutu in deplinetatea loru.

Acésta e deslegarea a dóuei intrebari, si o voiu dovedi la asemenarea mai multoru datine nóue cu vechie.*)

Precum vedemu din cele spuse, datinele nóstre sunt de mare insemnetate, repetîndu intrebarea lui Cicero catra Varro: *Ca sè putemu odata cunósce, cine, — si unde suntemu?*

Astu-felu de datine, si multe pretfóse, noi inca nu le-am culesu, putîni au culesu multu, si multîmea, nimica pe acestu terenu, pentru că in genere, lipsesce inca cunoscint'ia de sine.

Veniti dara sè cunosceti poporul romanu in Daci'a dupa atâte vécuri! Veniti dara de culegeti serbatorile si datinele poporale ale Romanului, carele *numai prin aceste a ramasu romanu, si traiesce de multe vécuri, si numai prin aceste va traí inca multe, — multe vécuri!*

At. M. Marienescu.

Salutare a.

Lun'a mandra auria, pe zburulu celu cerescu
Suridienda printre stele, trece 'n drumulu ei nop-tescu:

Dar surisu-i melancolicu, óre nu-i din departare?
Salutare!

Zefirelulu candu murmura cu dulcétia di si nópte,
Si desmierda florici'a prin a sale blande siópte;
Dar murmurulu seu celu tainicu, óre nu-i din departare?
Salutare!

Mandrulu sóre candu resare, rumpendu velulu celu de nori,
Si tramite-a sale radie peste fragedele flori;
In zimbirea-i caldurósa eu cetescu din departare:
Salutare!

Am incheiatu unu opu: „Serbatorile si datinele romane vechie (din Italia) incependu din 1 jan. si trecéndu peste totu anulu. Scimu aprópe de a incheia opulu: Serbatorile si datinele romane nóue (din Daci'a), dar se acestu terenu asiú mai culege. Palili'a e mostra din primulu, Alesulu din alu doile opu.

Si 'n diori candu ciripesce dragalasi'a rondunica,
Si pe creng'a inverdita josu se lasa fara frica;

O 'ntrebu: draga soriora

P'a ta négra aripióra

Dór' mi-aduci din departare?

Salutare!

Anastasia Leonescu.

Mirésa pentru mirésa.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Din momentulu primu alu convenirii loru au inceputu a simpatisa la olalta; in urma, dupa ce de ambe partile si-au cunoscutu natur'a si caracterulu, si dupa ce au observatu, că ei nu mai potú traí unulu fara altulu, au legatu o amicía intima si eterna.

Ce bunu mai mare póte avé omulu pe lume, decátu unu amicu sinceru? Amic'ia cea adeverata e celu mai scumpu tesauru.

Si intru adeveru, o astu-felu de amicía esistá intre acesti doi tineri.

N'au fostu vr'unu interesu materialu, ce i-au unitu pe dinsi, au fostu numai singura simpati'a spiriteloru loru si amorulu, care s'a nascutu din acést'a.

Ei in totu timpulu aru fi fostu gata a-si sacrificá si viét'ia unulu, pentru altulu.

Prin o astu-felu de amicía au devenitu dinsi de modelu la toti colegii si cunoscutiloru.

III.

Revederea.

Duminec'a a sositu si totu-odata multu dorit'a di a revederii.

Dóue animi iubitorie bateau cu nerabdaré, un'a de mama si alt'a de amanta, inse ambele femei se aflau in óresi-care departare un'a de alta.

Mum'a lui Justinianu, că-ci dins'a erá un'a dintre aceste dóue femei, se aflá in statulu veduvéi; uniculu ei fiu si totu-odata unic'a ei bucuría erá Justinianu, pentru a carui fericire a purtatu ea asié multa grige si si-a sacrificatu mai tóta averea. Acum inse l'a adusu la stadiulu acel'a, unde dinsulu nu-i va mai cadé spre greutate, ci spre usiorare si bucuría.

Ea erá intr'o odaia, a carei feresti se aflau catra strada, si in tóta clip'a se uitá, óre nu cum-va va vedé pe doritulul ei apropiandu-se.

Orologiulu bate trei; acum trebuie sè sosésca.

Si intru adeveru, ea nu se insielà: unu tineru voinicu se vedea in capulu stradei, pasindu cu pasi mari incóce; dupa dinsulu veniá unu servitoriu, care aducea unu pachetu mare.

O strigare de bucuría si apoi ea estí ca câtu sè póte mai curendu sè stringa la pieptulu de mama pe doritulul fiu.

Dins'a estí pana la usi'a portii.

Unu minutu mai tardiu si fiulu se aflá langa pieptulu muma-sa.

O fericita mama! o fericite fiule!

Câte-va secunde domni o tacere santa. In fine intrara ambii in odaia, unde apoi incepu-
ra intrebàrile intre mama si fiu:

— Cum te afli, dragulu meu? esti sanetosu? Cum ti-a amblatu pe drumu?

— Bine, scumpa maica, sum mare si tare, multiamita creatorului; caletorí'a inca mi-a facutu bine; dar dta cum te afli si in ce voia te gasescu?

— In cea mai buna, séu ce alta voia sè potu avé, candu sciu cà víi tu, dragulu meu? Inse spune-mi, unde a remasu amiculul teu, despre care mi-ai scrisu, cà va vení cu tine?

— Dinsulu s'a dusu pe vre o dóue-trei díle a casa, apoi va vení si elu.

— Da, da, credu, cà pe dinsulu inca lu-va asceptá o anima de mama doiósa.

— Spune-mi, cum se afla iubit'a mea Cornelia?

— Dins'a inca se afla bine, inse te-a fórté doritu; asta-demanétia a fostu cu muma-sa aici si totu despre venirea ta a vorbitu, credu, cà se va bucurá fórté candu te-va vedé.

— Oh, si eu am dorit'o fórté, voiu indata a me duce la ea, numai sè-mi facu pucinu toalet'a, cà-ci si vestmintele mi-sunt tare pravuite de pe drumu.

Muma-sa estí, ca sè prepareze pentru fiulu seu unele mancàri.

Intr'acea dinsulu si-cautà alte vestminte, se curatí si si-facù deplinu toalet'a.

Dupa câtu-va timpu aduse muma-sa mancàrile pe mésa, se ospetara pucinu ambii si apoi elu se facù pe drumu catra amant'a sa.

Ah, cum i-batea anim'a! Pe faci'a lui se vedea o neodihna placuta; facea pasi mari si totu-si i-se pareá, cà merge pré incetu.

Acum se aflá in strad'a ei, éta, cà si locuinti'a ei se vedea... acum erá deja pe langa ferést'a ei.

Si pe cine vediù in ferésta? Oh, nu sum in stare sè descriu simtiemintele lui la acésta privire! totu corpulu i-tremurá si abié putù pasi mai departe.

Elu batù la usia, inse nime nu strigà: „Intra!“ ci usi'a se deschise in graba si nesce bratie fragede se impletira dupa grumadiulu lui.

Ah, cum bateau dóu'a anime langa olalta, cà-ci pré multu timpu au fostu despartíte!

A descrie acésta scena mai aprópe ar fi cu neputintia.

Lasàmu sè si-o imagineze aceia, cari au simtítu vre-odata adeveratulul amoru si cari inca au fostu in astu-felu de giurstàri...

Dóue díle pline de bucuríi trecura.

Justinianu siedea intr'o dupa-amédi in odaia langa muma-sa conversandu despre mai multe lucruri.

Cine-va batù la usia si intrà.

Fu epistolariulu; acest'a-i dede o epistola, si dupa ce fu remuneratu cu vre-o câti-va cruceri, estí.

Justinianu desfacù epistol'a.

Acést'a erá de la unchiulu seu, care locuía in o departare de vre-o cincisiese óre, si care se aflá intr'o stare fórté buna.

Dinsulu lu-invità pe vre-o câte-va díle la sine, avendu-i mai multe lucruri de comunicatu.

Justinianu facù dara pregatiri sè plece, recomandandu maicei sale cea mai buna primire pentru amiculul seu si rogandu-o, ca sè escudie naintea acestuia absentarea sa, cà-ci in scurtu timpu se va reintórce si elu.

Apoi merse pe la amant'a sa, ca sè-i impartasiésca si ei acésta neasceptata caletoría si totu odata sè-si iè remasu bunu, de si numai pe pucine díle.

Dupa aceea se facù pe drumu.

IV.

Amorulu si amicia.

Trei díle petrecù Justinianu la unchiulu seu, a patr'a dí se gatí pentru reintórccere.

Sosindu a casa aflà pe amiculul seu in cea mai mare asceptare.

Ambii se imbratșiara doiosi...

O óra mai tardîu esîra la preamblare, — fiindu o dupa-miédi tare placuta.

— Si cum ti-ai petrecutu, amice, in aceste dóue díle, de candu ai venitu la noi? nu ti-au fostu timpulu pré lungu?

— Oh, nici de câtu, — respunse Valeriu, — din contra mi-am petrecutu bine, singur'a dorintia numai am mai avutu, ca sè te reinterci câtu de curendu si tu.

— Si cu ce ti-ai petrecutu asié bine?

— Demanéti'a dupa dejunu esiam la preamblare; m'am facutu in câtu-va cunoscutu cu opidulu vostru si cu locurile aceste frumóse, de cari e incungiuratu, o intru adeveru, aceste locuri sunt de totu romantice! Dupa prandiu mai conversam vre-o dóue óre cu maica ta, dupa aceea ér esiam la preamblare.

— Asié dara ai amblatu prin opidu si prin giurulu lui?

— Da, inca pré multu, incâtu mi-am pierdutu si anim'a.

— Ce voiesci sè dtci prin aceea? exprimate mai apriatu!

— Oh, amice, o fintia. care am vedutu-o eu, trebe la totu casulu sè fia a mea, séu altu-cum nu voiu fi fericite pentru tóta viéti'a?

— Ce audu? tu dóra te-ai si amoresatu intr'un'a din dínele opidului nostru? fara indoiéla sunt aici destule copile atragatórie, inse totu-si a se puté cine-va amoresá in timpu de dóue-trei díle, acést'a nu-i cu putintia, de securu numai glumesci.

— Nici de câtu, acést'a nu-i gluma, e curatu adeverulu; de la dins'a mi-depinde tóta sórtea mea.

— Lucru necreditu; inse de ar fi si adeveratu, cu atâtu e mai bine, cà celu pucinu vei luá de nevésta pe o patriota de-a mea.

— Da, numai e intrebarea, cà voiesce-me ea pe mine? si cà n'are deja pe altulu? ah, la acestu cugetu mi-pare, cà nebunescu.

— Ha, ha, de aceea nu purtá grige, cà nu te va voi! Au nu esti tu unu june frumosu, avutu si in scurtu timpu absolutu de drepturi! De securu ffa-care s'ar tiené fericita sè devina soci'a ta. Deci enarédia-mi tóta intemplantia, si descrie-mi aceea fintia, ca sè vedu cine póte fi? si cà óre merita dins'a amorulu teu?

— Audi numai:

„Alalta-eri dupa-miédi, cam pe la 4 óre, esti la preamblare, din casu trecui prin stra-

d'a G., si candu ajunsei in apropiarea unei case, inaintea carei se afla doi fragari, audfi de odata o melodia ca de angeru; eu privfi in susu, de unde venia acea melodia, si éta langa o ferésta deschisa, stá o tinera copila, cu unu pèru lungu castanfu, lasatu peumeri in josu. Cum me vediu pe mine, se retrase pucinu, venindu póte in perplesitate.“

— Si tu te-ai si amoresatu in ea? — intrebà in graba Justinianu cu o voce tremuranda; inse indata se imbarbatà, ca nu cumva sè observe amicul seu ceea ce se intemplà in laintrulu lui si continuà mai departe:

— Da, de cumva e aceea, atunci merita sè o iubésca ori si cine.

Valeriu inceptu éra:

— „Eri, totu dupa-miédi, mergèndu pe promenada éra vediui pe acea dina amagitória, preamblandu-se cu alta persóna mai be-trana, care se parea a fi muma-sa. O ce corpu angerescu! ce miscàri delicate! ce privire farmecatória!

„In fine se pusera ambele pe o banca, eu inca me pusei in câtu-va departare de dinsele. Ochii mei nu se mai puteau saturá de privire la acelu angeru.

„Anim'a mea fu furata, pacea spiritului meu pierduta. Viéti'a mea fara dins'a va fi numai o tortura infricosiata.“

— Asié dara a ta sè fia! — dtse Justinianu cu anima rupta.

— Cum? ar fi cu putintia? tu dara o cunosci pe ea mai de aprópe? dóra e libera?

— Libera, numai tu sè-i castigi amorulu ei.

Ah! ce torturi nespuse suferia sermanulu Justinianu! Acea fintia, care a pututu face o astu-felu de impresiune a supra amicului seu, nu éra nime alt'a, de câtu adorat'a lui Corneli'a.

Elu se aretà gata a-si sacrificá tóta fericirea sa pentru fericirea amicului seu, observandu din cuvintele acestuia, cà de la acea copila i atèrna tóta sórtea vietii sale.

Valeriu, ce e dreptu, s'a amoresatu de dins'a, inse natur'a lui éra mai sburdalnica; lui i se parea in momentulu primu, cà iubesc fara séma, — dara amorulu lui nu éra duraveru.

Justinianu inse nu cunoscea acésta insusire a amicului seu.

— O scumpe amice, — dtse Valeriu, —

déca esti tu asié cunoscutu in acea casa, atunci te rogu sè me introduci si pe mine! .

Justinianu statù pucinu pe cugete si apoi incepù:

— Bine, déca voiesci...

In diu'a urmatória, demanéti'a pe la 10 óre, plecara ambii catra locuinti'a Corneliei: Justinianu erá cu anim'a rupta, Valeriu in acceptare torturatória,

Batura la usia.

— Intra!

Abié putura deschide usi'a, cà-ci ambii tremurau, deci se imbarbatará si intrara; in odaia se aflá numai Cornelia singura.

Fura de totu bine primiti; cum nu, cà-ci dins'a n'au vediutu pe doritul ei intr'unu timpu indelungatu de patru dñe?!

Acum inse nu-i sarì nainte, cà elu nu erá singuru.

— Domnisióra, — o agrai Justinianu, — aici ti-presentezu pe domnulu Valeriu L., studente juristu in anulu ultimu.

— Cum? dinsulu me tituléza „domnisióra“ si vorbesce cu mine ca cu o persóna straina? — cugetà Corneli'a in sine, aflandu-se cam ofensata, — séu dóra nu voiesce sè arete la altii amorulu nostru si cà eu sum mirés'a lui.

Deci se mai alinà si dñse:

— Me fórte imbucuru de acésta cunoscentia; poffiti si ocupati locu!

Se pusera pe scaune, apoi incepura a conversá despre diferite lucruri.

Justinianu se aretá facia cu ea fórte rece, Valeriu se siliá a-i atrage atentiunea a supra-si.

Dupa aceea venira si parintii, si asié petrecura cam la dóue óre.

Candu erá sè se recomande, fura invitati de catra parinti pe duminec'a venitoría la o petrecere de casa.

— Cum? angerulu acest'a inca se numesce „Cornelia“? — observà Valeriu cu curiositate dupa ce fura afara.

— Da, acestu nume e fórte usuatu la genulu frumosu alu opidului nostru, respunse Justinianu.

V.

Petrecerea de casa.

Candu i se pare omului, ca sè afla mai aprópe de fericire, cà in scurtu timpu i se va deschide unu paradisu plinu de bucurfi si delectàri, atunci de multe ori stà langa margi-

nea abisului nenorocirii si a durerii, si in locu de bucuría urméza intristare.

Astu-felu e noroculu lumei.

Si acést'a o putemu vedé si la sermanulu Justinianu.

Candu se pregatiá elu se plece de la universitate si-imaginá o bucuría si o fericire nespusa, visá despre unu venitoriu auritu, si cà in scurtu timpu se va aflá in mijloculu unei mame simtítorie, alu unui amicu sinceru si alu unei amante dulci.

Cu dreptulu, cà toti acestia lu-iubiau si toti i erau sinceri.

Dar ce folosu, cà-ci un'a dintre aceste scumpe fiintie erá pentru elu pierduta, mirés'a lui erá rapita si inca de amiculu seu celu sinceru.

Ea n'ar fi fostu pentru elu pierduta, cà-ci ea numai pe elu lu-iubiá, despre acést'a erá destulu convinsu, inse atunci ar fi facutu pe amiculu seu nefericitu, acést'a n'ar fi voitu pentru tóta lumea, de órece elu erá amicu adeveratu.

Deci si-a propusu sè abdîca de totu de iubit'a sa Cornelia, sè i-se arete, ca si candu nu ar mai nutrì anim'a lui nici câtu amoru pentru dins'a, ba se lucre intr'acolo, ca ea se devina soci'a amicului seu.

O, ce sacrificiu alu amiciei!

Sosindu duminec'a, — amicii se gatiu spre a merge la petrecerea, la care erau invitati.

La trei óre dupa-miedi plecara.

Acolo mai aflara vre-o câte-va parechi tinere, unele persóne mai betrane si nesce musicanti; de securu se va arangiá unu jocu...

Si intru adeveru, in scurtu timpu se audí music'a.

Ce se faca bietulu Justinianu! trebui sè incépa la jocu vrendu-nevrendu; deci se angagiá cu o domnisióra, care fu mai aprópe de elu.

Cornelia se pareá, cà nebunesce.

Valeriu o poffi pe dins'a la jocu, ea i-urmá.

La alu doilea jocu o luá Justinianu, inse nici o vorbá nu schimbà cu dins'a; tóta purtarea lui erá precum se póte de rece.

Joculu nu erá pentru Justinianu si Cornelia petrecere, ci tortura.

Asié au mersu pana de catra séra.

Justinianu esí atunci odata din sal'a de jocu si intrá intr'unu cabinetu alaturatu, aici vediendu-se singuru se puse pe o sofa, —

ustenitu mai multu de dureri de câtu de jocu...

Cornelia lu-vediù, si fara a fi observata de cineva, se grabi dupa dinsulu.

— Cu ce te-am pututu eu vatemá, domnulu meu, de me torturezi asié? — i dîse ea cu o vóce tremuranda.

Justinianu si-ridicà capulu, ca din somnu la aceste cuvinte, si privindu la dins'a se scorni in laintrulu lui o lupta infricosiata.

Amorulu si amic'á, aceste dóue daruri ceresci, altu-cum asié de pacinice, incepura a se luptá.

Si mai cà erá se cada la piciórele amantei sale si sè-i descopere totu lucrulu, inse de odata se imbarbatà si-i respunse:

— Cu ce sè me fi vatematu, stimata domnisióra? póte dta te vei fi aflatu vatemata?

— Si ce va sè insemneze purtarea dtale facia cu mine.

— Nimica alta, fara cà nu te mai potu iubi...

Audîndu Cornelia aceste cuvinte totu sangele i-se imbuldiá catra anima, faci'a i-se facu ca la un'a ce si-a datu spiritulu, si câte-va mominte nu putu aduce nimicu pe buzele ei, — in fine abié scóse aceste cuvinte:

— Ti-multiamescu, domnulu meu, si apoi esi ca ametita.

Joculu nu mai durà multu, cà-ci domnisióra casei erá morbósa pe patu.

Toti se mirau, ce póte fi caus'a acestui morbu asié grabnicu?

Justinianu scieá pré bine si se pareá, cà sè afa in torturile iadului.

* * *

Trecêndu câtu-va timpu incepura parintii Corneliei a se mirá, ce póte fi caus'a, de Justinianu nu se mai areta de locu in cas'a loru; observandu inse, cà fiic'a loru nutresce in anim'a ei durere adanca, de órece faci'a ei nu mai erá asié viala, ca mai nainte, ci din dî in dî se facea totu mai palida, dedusera, cà trebue sè se fi intemplatu ce-va intre acesti doi tineri.

Deci o pusera la intrebare.

(Finea va urmá.)

Nicolau Cisca.

Doine si hore poporale.

— Din Solnoculu interioru in Transilvani'a. —

Leusteanu cu crénga 'n vale,
Eu sum omu cu superare,
Cà ce sémenu — nu resare.
Semenatu-am busuiocu,
Si n'a iesitu nici unu stropu:
Semenatu-am temâitia,
Si n'a iesitu nici o vitia...

*

Magerana, dómna buna,
Marita-me 'n asta luna,
De nu 'n ast'a, 'n cealalta,
Cà de multu sum si eu féta!
Matraguna de sub patu,
Tóta iérn'a te-am udatu,
Si tu nu m'ai maritatu.
Fire-ai fóia blastemata,
Sè nu 'nverdiesti inca odata,
Cà nu m'ai facutu nevésta!...

*

Lucra, mama, ce-i lucrá,
Dupa betranu nu me dá;
Cà betranulu, arda-lu foculu
Numai mi-strica noroculu.
Elu merge diu'a la fênu,
Si vine sér'a gemendu;
Eu vreu sè-i punu cina 'n mésa,
Elu me sudue prin casa;
Ascernu patulu sè se culce,
Elu me sudue de cruce...
Dar tinerulu, seraculu,
Elu mi-aduce noroculu;
Cà merge diu'a la fênu,
Vine sér'a fluerandu;
Eu i punu cin'a pe mésa,
Si elu me stringe prin casa;
Ascernu patulu sè se culce,
Elu mi-cere gura dulce.

*

Hei baditia, badisioru,
Ce víi sér'a tardforu?
Ori de mine nu ti-i doru,
Ori ti-i cas'a departioru,
Ori ai alt'a mai cu doru,
Ori ti-i uliti'a cu tina,
Ori ai alt'a mai betrana,
Nu ca mine o copila!?

Culese de

Petru Muresianu.

S A E O N U

Istoriore scurte.

Unu hotiu pradatu. Doctorulu X. a fostu dîlele trecute eroulu unei adeverate aventur.

Sunt câte-va dîle de candu doctorulu revenindu de la vênatu, urmá drumulu Orlénului la dóue séu trei chilometre de Paris.

De odata unu omu se aruncá inaintea lui strigédu:

— Pung'a séu te omoru!

Acestu omu erá naltu, si tînea in mani o maciuga fórte mare.

— Drace! -- dîse doctorulu X. La o asemenea rechisitiune, nu e de câtu unu respunsu. Si éta-lu, adause elu cu hotarire, punendu tiévea puscei in peptulu banditului. Dóue loviture si inca cu glontiu...

Acum hotiulu la rëndulu seu se spaimantá.

— Arunca-ti bâtiulu séu esti mortu.

Elu ascultá.

— Banii tei, acuma.

— Cum! — dîse hotiulu, — si tu lucrezi?

— Banii, ti-dîcu, hotiule, séu te omoru.

Banditulu intielese dupa tonu, cà nu mai are incotro, si esegutá, aruncandu la piciórele doctorului o punga.

— Atát'a e totu?

Elu si-intórse pusunarele góle.

— Dar orologiulu teu?

Elu arunca orologiulu.

— Bine! aide acum: cara-te!

Dóue óre dupa aceea, doctorulu facú declaratiunea acestei intelniri unui comisaru de politíia, si-i dede orologiulu si pung'a talharului in profitulu saraciloru.

*

Istoria din Berlinu. Intr'o diminétia unu giuvaergiu din Berlin vediu intrandu in magazinu-i unu june cu turnura si toaleta aristocratica, care cerú a-i aretá parurele cele mai scumpe si mai elegante.

I se scotu tóte parurele. Junele la ecsaminéza, discuta, se tocmesce, hesitéza. De odata se aude pe trotoriu o zornaitura de pasi militari. Este unu majoru alu gardei regale care trece, cu casca pe capu, terendu-si sabi'a si sunandu-si pintonii.

Junele face unu gestu de surprisa, ese rapede, alérge la majoru si lu-duce in magazinu prodigandu-i celu mai viu prietesiugu.

Se puse a povestí majorului, cà peste câte-va dîle se insóra, si acum reguléza odórele de nunta. — Spune numele logodnicei, unulu din cele mai mari numé din Berlinu, si primesce felicitárele majorului cu multa satisfacere.

Majorulu si-dá si elu parerea a supra parureloru; junele alege vre o trei-patru, cere de i le impachetéza si scóte pung'a sè platésca.

Pung'a erá góla! — O huitucéla... de ginere.

Acum ce sè faca! Logodnic'a adasta parurele, si numai póte perde de câtu unu patraru de óra. — Biét'a féta o fi disperandu de nerabdare la ospelulu parintiloru...

Giuvaergiu, de felulu lui, este neincreditoru; dara marea distinctiune a junelui lu-mai liniscesce.

In sfirsítu intervine majorulu si se ofera a stá amanetu in magazinu pana va avé timpu amiculu sè duca parurele la logodnica si sè se intórca cu banii.

Unu majoru din gard'a regala si in uniforma mare... este ce-va!

De asta data giuvaergiu, liniscitu cu deseversíre, cedéza, si junele elegantu pléca cu parurele.

Trece o óra.

Majorulu gradina de omu, vorbesce cu giuvaergiu, care remane cu gur'a cascata audíndu de intrigele Curtii, de campaniele de resbelu, de scandalele din orasiu.

Mai trece o óra.

Majorulu se uita intr'una la orologiu, nu mai vorbesce nimicu, incepe a se plimb'a d'a lungulu magazinului, se uita pe ferestre, si-resucesce mustéti'a cu nerabdare, in fine pare fórte incurcatu.

Dupa ce lu-a datu dracului de o m'fia de ori pe amiculu seu care nu mai sosese, declara giuvaergiu-lu cà-i este cu neputintia a stá mai multu: ór'a paradei a sunatu si va fi pedepsitu cu asprime de nu se va aflá sub arme.

Dara giuvaergiu a devenitu acum neincreditoru, si se face surdu:

— Parada neparada... câtu poftesci: voi stá aici pana-ti va veni amiculu.

Majorulu se superá, si-resucesce mustéti'a si pune man'a pe manerulu sabiei.

Disput'a se animéza...

Giuvaergiu, spaimentatu, si-arunca ochii la strada...

Dara ce vediu? Unu sergentu de orasiu inaintea magazinului.

Ce ajutoru minunatu! Man'a providintiei l'a tramisu...

Fara respectu pentru gard'a regala, lu-chiamá si-i espune casulu.

Agentulu si-esprimá mirarea catra majoru a carui mania este la culmine; in fine majorulu este rugatu a veni sè se esplice la comisaru.

-- La comisaru! Eu? Unu majoru din gard'a regala!

— Trebuie, domnule majoru; si detoria mea...

— Baga de séma amice... O sè te caiesci amaru...

Agentulu, care si-cunósce detori'a si numai detori'a, nu se intimidéza de locu; elu pléca cu majorulu.

Giuvaergiu vré sè-i urmeze; dara politaiulu i díce se remana.

— Dumnia-ta remani la magazinu. Póte cà in tóte aste sè nu fia de câtu o eróre, si junele sè revina. Trebuie sè fii la magazinu sè lu-primesci. Candu va fi nevoia de dta, te voru cautá de la buroulu politíei.

La nisce cuvinte atátu de logice, giuvaergiu se supune, si intra in magazinu dupa ce a vediatu, cu ochii lui, pe majoru si pe agentu apucandu drumulu buroului politíei.

De atunci si pana acum elu totu adasta sè fia chiamatu la buroulu politiei.

Dusu a fostu majorulu, care a fostu unu majoru falsu, dusu sergentulu care erá unu sergentu falsu, si dusi voru fi câtu e lumea.

Dara junele? Elu se va întorce negresitu candu va mai contractá vr'o noua insoatóre.

CE E NOU?

* * (Mai multe orasie din Români'a) au tramisu adrese de condolintia principesei Elena, sociei repausatului Domnitoriu Cusa.

* * (Principes'a Elisabeta, Dómn'a Romaniei) a sositu la Pesta in 5 juniu diminéti'a la 5½ óre, cu vaporulu romanu: „Stefanu celu mare.“ Pe vaporulu prevediutu cu patru tunuri se aflá si o escorta militaria. Sosirea vaporului fu acceptata de inspectorulu societáti i. r. de navigatiune Medgyaszay, si de capitánulu portului Depinyi, precum si de unu publicu numerosu. Principes'a parasindu vaporulu, escort'a facú onorurile cuviintiose, ér publiculu de pe malu o intimpiná cu strigate de „Eljen!“ Principes'a se urcá apoi in o trasura, si plecá numai decátu la gar'a drumului de feru, — si de acolo porní prin Viena la Neuwied.

* * (Principele Milan alu Serbiei) asísdere a sositu in 5 juniu Pest'a, — si a plecatu indata la Viena.

* * (Tiarulu Russiei,) dimpreuna cu principele de ccróna si soci'a acestuia, cu archiducele Wladimiru, si cu o mare suita au sositu la Viena in 2 juniu. Unu síru de cele mai splendide solenitáti se arangiaza in onórea acestoru óspeti. Tiarulu — firesce — a visitatu si espositiunea, dar pazitu de 700 de ómeni ai politiei, imbracati in haine civile. Elu a plecatu din Viena la 7 juniu.

* * (Japonia inaintéza!) Cele mai nóue decrete imperatesci nu mai iérta poporului a-si rade capulu; unu altu edictu fu publicatu, ca locuitorii din tíera sè manance pane in locu de ovesu.

* * (Choler'a) in Buda-Pesta pare cà scade. De la 25 pana la 31 maiu au moritu 22 de insi in cholera. Dar se ivescu casuri si prin provincia, pe unde inca acésta epidemia nu s'a ivitu, a nume si pe la Oradea-mare si Aradu.

* * (Fulgeru in teatru.) Dumineca, 15/27 maiu pe la 5—6 óre dupa-amédi, unu trasnetu a cadíutu a supra teatrului celui mare din Bucuresci, sfarimandu partea de susu a lirei simbolice, de pétra, in marime de trei metri ce serve ca ornamentu in frontispiciulu superioru, trecú prin invelisiu si tiandari o grinda din cele mai enorme ale acoperamentului; petrunse apoi prin nescé tuburi metalice ce servu ca conductóre de apa, le topí in locurile pe unde se strecura si se perdú intr'unu basinu.

* * (Omoru in balu.) Orasielulu Alexandrow din guberni'a Vladimir a fostu de curendu teatru unei drame grozave. Unu june, dlu Ivanow, se gasiá la 11 fauru printre invitatii unei sóarele dantiante care se dedea in salónele circului orasiului. In momentulu candu dantiuitorii luau locu pentru unu cadrilu dlu Ivanow trase cu revolverulu in dr'a Ecaterina Zubow, fic'a unui negutiatoriu din Alexandrow, care trecea pe dinaintea lui condusa de dantiuitorulu ei.

Nenorocit'a féta, simtíndu-se ranita, alérgea intr'o alta sala pentru a cere ajutoriu; in acestu timpu dlu Ivanow si-dadú si lui-si o lovitura de revolveru si cadíu in mijloculu odaiei, scapandu revolverulu din mana. In tumultulu care se facú atunci, Ivanow, vediendu cá victima lui erá inca in vietia, si-rechiamá tóte fortiele si reusi a-si luá revolverulu de josu si a se sculá, dupa care poticnindu-se se aruncá in sal'a unde dr'a Zubow se refugiase si trase a supra-i inca unu focu. Jun'a féta remase mórta pe locu, si dupa câte-va minute, Ivanow, cadíu fara cunoscintia langa victim'a sa. Judele de instructiune si substitutulu procurorului, cari erau printre invitati; au dresatu indata unu procesu verbalu de omoru, si fiindu cá ucigasiulu erá inca in vietia l'au transportatu la arestu. Se díce, cá dlu Ivanow iubiá la desperare pe jun'a féta si cá parintii trei Zubow nu voiau nici cum sè-i o dea de socia.

* * (Unu negustoru de ómeni.) In Fünfhausen langa Viena, sunt câte-va díle, fu arestatu unu barbatu, a nume Studeny, voiá se vendia unui mestesiugaru unu baiatu de diece ani. Odata arestatu elu se rugá de a i se mai da unu jandarmu pentru paz'a trasurei sale, acoperita cu o panza, in care mai erau inca trei baieti in vârsta de la diece pana la trei-spre-diece ani, si care i-au fostu adusu la téggu spre a fi espusi la vendiare. Negustorulu de ómeni fu adusu dimpreuna cu marf'a sa la politia, unde se descoperí, cá acestu faimosu negustoru de mai multi ani se ocupa cu acestu negociu, luandu dreptu plata din diferite comune mai mici ale Bohemiei si Moraviei, baieti tineri de la diece pana la doi-spre-diece, copfi de parinti saraci, spre a-i ingrigi, séu cum s'ar díce la mestesiugu, si apoi cu acestu transportu, ce obicinuitu continea dóue-spre-diece pana la patru-spre-diece capete veni in Viena. Acolo baietii fura trecuti pentru unu pretiu convenitu catra cumperatorii ce-i acceptau deja, séu dati in schimb cu catra altii, ce nu conveniau, mai luandu unu adausu, si astu-felu facea bietulu omu cele mai profitabile negustorii, cari cu tóta priveghia-rea politiei au remasu pana acum nedescoperite. Astadata adusesse avanturierulu optu copii din diferite sate ale Moraviei pentru téggu si patru din ei i-au si vendutu prin acestu mijlocu.

* * (Unu omu cu capulu taiatu care vorbesce.) Unu belgianu cu numele Van din Eynde, in etate de trei-dieci si doi ani, locuá cu mai multi din compatriotii sei unu otelu mobilatu, strad'a Marcadet, 119. Erá diminéti'a, nevediendu-lu esíndu dupa obicei, otelierulu se suí in camer'a sa, situata la antáiulu etagiu spre curte, si fuse cuprinsu de spaima la vederea cismarului zacéndu in mijloculu camerei inecatú in sangele seu. Acestu nenorocitu, intr'unu accessu de nebunía, si-taiase gátulu cu unu briciu; ran'a avea o adancime de siepte centimetre si o intindere de optu-spre-diece centimetre; capulu nu se mai tíenea de corpu de cátu prin arter'a carotida. Crediendu-lu mortu, otelierulu alergá sè insciintieze comisariulu de politia. Acestu magistratu, transportandu-se la faci'a locului, fuse surprinsu audíndu pe acestu individú vorbindu inca: „— Omóra-me?“ — Dícea elu. Unu mirosu de sange se respandea in apartamentu. Comisarulu politiei deschise feréstra si apoi cobóra in curte, spre a tramite se caute unu carutiásiu. Imagine-si cine-va spaim'a de care fuse cuprinsu comisariulu, candu, urcandu-se in camera gasí pe ace'lú individú

in picioré, cu capulu atêrnându-i pe peptu, si silinduse sè inchidia feréstra. Dupa ce o inchise, nenorocitul cadîu cu greutate pe parchetu. Cu tôte că capulu seu fuse mai despartîtu de corpu, elu a supravie-tiuitu inca dōue-spre-diece ôre, dupa ce-i taiase gâtulu.

*** (Unu statu stapanitu de femei.) Intre proprietătile olandese din Asi'a se gasesce unu micu statu curiosu, a caruia constitutiune si moravuri intrecu cele mai indresnetie visuri ale tuturor anteluptatoriloru pentru emanciparea femeiloru. Pe insul'a Java, intre orasiile Batavi'a si Samarangu, este situatu miculu imperiu „Vantam.“ De-si platesce tributulu Hol-landei, totu-si este unu statu independentu, fara nici o insemnătate, politica, dara fericitu, avutu si de tim-puri imemorabile guvernatu si aperatu de — femei. Suveranulu in adeveru este barbatu, dara totu restulu guvernului apartiene secululu frumosu. Regele depinde cu totulu de consiliulu seu de statu, care este compusu din trei femei. Cele mai mari autorități, toti functiunării statului, functiunării curtii, comandantii militari, chiar soldatii sunt, fara esceptiune, compusi din sesulu femeninu. Barbatii se ocupa cu agricultur'a si comerciulu. Gard'a regelui este formata din elit'a femeiloru. Aceste amazōne calarescu ca barbatii si pōrta in locu de spori vērfuli ascuțite, pe cari le manuescu intr'unu modu admirabilu, si cu carabine din care impusca, calarindu in galopulu celu mai mare. La tronu succede celu mai in vērsta fiu alu regelui, si dēca acést'a mōre fara ca sè aiba descendinti, atunci se aduna o suta amazōne alese, cari apoi alegu din proprii loru fii unu successoru, si acelu alesu se pro-clama de rege legitimu.

*** (O scena inforatōria.) Ea se petrecu mai dī-lele trecute in strad'a Cartéux in Paris, inaintea casei cu nr. 11. Cătra sēra o multime indesata priviá cu grōza la etagiulu alu patrule. Acolo atêrná, cu amen-dōue manele tienendu-se de zabrelele balconului, o femeia care in vanu se siliá a se ridicá pe aceste zab-rele in susu, spre a scapá de mōrtea ce o amenintiá prin caderea ei. Mai multi din privitori alergara in-lăuntru casei spre a scapá pe acēsta nenorocita fe-meia, pe candu altii aduceau saltele spre a pune pe loculu unde avea sè cadia. De odata se areta pe bal-conu unu barbatu, sociulu acestei femei. Cu unu pasu dīguru, inaintá spre partea unde se aflá soci'a sa atêr-nata intre ceriu si pamentu. Multimea plina de rab-dare, credea că-i va da o mana de ajutoru, dar ce mare fu grōz'a, candu vediu pe acelu barbatu apu-candu cu sange rece, manele sociei sale, si desfacēndu-i degetele de pe zabrele o lasá sè cadia pe tro-tuaru. In acela-si momentu barbatulu urcandu-se de a supra balconului, se asvērli josu dupa soci'a sa, si sgomotulu a dōue corpuri resuná in acela-si momentu pe trotuaru. Barbatulu muri la secunda, fiindu-i cra-niulu crepatu in bucāti. Soci'a sa, dandu inca semne de viétia, fu transportata in spitalu. Caus'a acestei drame grozave nu se cunósce pana acum.

*** (O descriere a obiceiuriloru americane.) Scēn'a urmatōria, dupa spus'a lui „Star“, s'a petrecutu intr'unu otelu din New-York. Cāti-va tineri siedeau impregiurulu unei mese, acoperita de mancările cele mai gustōse, pregatindu-se a face onōrea unui supeu, candu o juna dama, necunoscuta de ei toti, intrá in sal'a unde erau adunati. Ea gresise usi'a neaparatu, si cerēndu-si scuse, se facea că se retrage. Tinerii se

privescu intre ei, spre a se consultá. Celu mai tineru, inaintēza binisioru spre dama si o invita a luá locu la mēs'a loru. Strain'a, dupa câte-va escusări, sfersi prin a consimți d'a impartí cin'a cu ei. Ea pareá atātu de dragalasia la toti tinerii, in cătu unulu din ei, așandu că este fēta, ceru s'o iá de socia. Elu puse prinsōre in acela-si timpu pe o suma destulu de insemnata, că dēca jun'a femeia nu intimpina vre unu obstacolu, chiar in sér'a aceea marele actu se va sevērsi. Vēseli sei companioni tienu prinsōrea crediendu intr'o frumōsa gluma. Câte-va minute in urma, unu vene-rabilu parinte erá chiamatu spre a da bine-cuventarea nuptiala. Casatori'a erá sevērsita, si pretiulu prinsōrsi pusu in manile junei maritate. Luna de miere durēza inca. Dar ar fi in dreptu cine-va a se intrebá: pe candu — despartirea?

*** (Midiloculu de a se duce o cucōna bine gatita la balu.) In orasiulu X. o dama tinera si frumōsa, cu numele A., fiic'a unui boeru, casatorita din amoru cu unu domnu cam in vērsta, avea de mare placere a se duce la unu balu, datu éra-si de unu boeru. Tiner'a dama, cu tôte că traiesce in lipsa, dar la ocașuni nu voiesce a-si perde fal'a boerēscă, silu prin totu chipulu si cu tôte necesurile pe sociulu seu sè-i faca o toaleta cătu se pōte de splendida. Bietulu sociu, n'avea de unde, o svatui sè nu se duca, că nu e inlesnitu; dar tôte aceste a fostu inședaru. Dōmn'a A., vediendu, că intr'adeveru consōrtele ei nu are de unde de la mo-mente 60 galbeni, totu-si incepu sè-si framante min-tea pentru a gasi midiloculu a-si face toalet'a ce voiá. Ea isbuti. Luá o cōla de harthia si facu o fōia de subscriptiune pentru o betrana cunoscuta la mai multi in orasiu, dar care de o bucata de timpu nu mai sie-dea aici. Cuconiti'a spuse in fōia, că dōmn'a M. a or-bitu, si prin urmare, amiecele si cunoscutele ei s'o ajute. Fia-care au datu câte 2, 3, 4, si 5 napoleoni, astu-felu, facēndu sum'a, tiner'a dna A. pleca in altu orasiu pentru facerea toaletei. Ea si-o facu, si in sér'a de balu erá atātu de frumōsa, atātu de gentila, si atātu de bine pusa, in cătu chiar biét'a órba M. ar fi vediut'o mai bine de cătu ori care. Numai unei asié cuconitie i-ar fi trecutu prin minte astu-felu de inten-tiune. Si cu tôte aste e dama de societate nobila, si betran'a M. totu cu ochi.

Societati si institute.

‡ (Societatea Alexi-Sincariana) a teologiloru ro-mani din Gherla s'a constituitu pentru vītorulu anu scolasticu, la 22 maiu, astu-felu: conducatoriu dlu profesor Nicolau Moldovanu, presiedinte Ioanu Do-rosiu teologu in an. III, vice-presiedinte Tiberiu Gaelu din an. II, notariu alu corespundintielorū Sil-viu B. Sohorca din an. I, notariu alu siedintielorū Elia Centea din an. II, bibliotecariu Ioachim Fetu din an. II, cassariu Stefanu Rebreanu din an. II, con-trolorū Audentiu Muresianu din an. I.

M u s i c a.

⊙ (Societatea filarmonica romana) din Bucu-resci a tienutu ultimulu seu concertu simfonicu la 1 juniu in sal'a Atheneului Romanu.

Espositiunea universală de Viena.

△ (*Cofetaria fratiloru Capsia din Bucuresci.*) La drept'a pavilionului de repaus, prim'a cofetaria din Bucuresci, a fratiloru Capsia, espune intr'unu mare dulap, productele sale dulci, care in multe privintie punu in umbra chiar productele firmeloru celoru mari parisiane Maison et Marquis. Cei ce cunosc oriintele se voru opri c'o deosebita si placuta suveniru innaintea dulcetiiuriloru orientale, — cari intrunescu tôte preferintiele acadelorulu si cofeturiiloru nôstre. Chiar in oriinte fabricarea de cofeturi e o profesiune religiôsa, cã-ci adesea ori amu cetitu in cofetariile turcesci sentimente aurite ca aceste din Suna, cartea profetului. „iubirea pentru cele dulci se nasce din credintia: adevèrati credinciosi sunt dulci, amari sunt cei necredinciosi!“ Acêsta arte este vechia si nobila, cã-ci se crede cã Adam este inventatorulu ei si unu veru alu profetului, patronulu seu protectoru, a pregatitu cofeturi pentru cele 13 femei ale lui Mahomed, ér fiic'a sa Tatmeh, margaritarulu femeiloru, a fabricatu prim'a pane pentru sultanu. Dulceti'a, compoturile spirtôse si cofeturiile dloru Capsia sunt suprainimite marei traditiuni.

△ (*Visitatori sunt forte pucini;*) numerulu lor nu pré cresce, precum ar trebui sè crêsca, si de si tacs'a intrarei s'a redusu acum la 50 de cruceri, lumea nu voiesce sè mérga sè viziteze minunile Austriei. Ea pare trista si descuragiata. Mai multe cause producu acêsta intristare: pe de o parte stagnatiunea comeriului prin cris'a financiara ce bantue piati'a Vienei, ce se compune din evrei, cari ridicu pretiurile traiului in proportiuni neaudite si imposibile. Unu paharu cu bere, care alta-data se platea pretutindinea cu 20 cruceri, asta-di se platesce cu 60 cruceri, adeca doi sfanti.

△ (*Productele romane.*) In tôte partile espositiunii romane gasimu o admirabila abundantia de producte. Ací blani scumpe, colo manufacture de postavu, dincolo fabricate de sielaria cusute cu arte, alaturi covóre d'o lucrare solida, precum si mantale catalanice; putînu mai inainte se vedu cartône cu metasa cruda, milanese si japonese si tiesaturile cele mai fine, apoi éra-si imbracaminte originale de mobile. Pele lucrata cu escelintia se afla intr'o enorma cantitate si langa dins'a deosebite articule de pantofaria, de la opinci de tierani pana la celu mai finu pantofu de femeia. O cisma artificiala, cusuta cu frumôse arabescuri de pele, este unu adevèratu cap-d'o-pera; fabricantele ofere unui imitatoru eventualu unu premiu de 500 franci. Unu fabricantu de instruminte musicale espune tôte felurile de instruminte, intre altele cornuri de venatóre, d'o lucrare émininte si cu clape incrustate cu chihlibar si petre scumpe. Fabricantele de violine Franciscu Zack a espusu violine in valóre de 1000 franci una dupa modelulu celu mai perfectu. Patru piramide de butelie cu vinuri respandescu radiele loru stralucitóri: ací vinuri din Moldova, de la Délulu mare, albu si placutu, colo celu de Cotnari de colóre rosia ca foculu si c'unu buchetu in adevèru distinsu, mai dincolo vinurile de Dragosiani, albe si fórte escelinte, muscatelu de rosa, d'aceea-si plantatiune si vinulu negru de Odobesci. In fundu se vede productiunea cereala, unde, printr'o suta de feluri de grãuri, sunt reprezentate adevèratele bóbe de auru ale Romaniei si langa cari sunt espuse fructe cu bóbe de cele mai frumôse genuri. Constructiunea fa-

cuta cu gustu este incoronata cu „Romani'a“, reprezentata ca statua a Cererii cu spice de grãu, sculptata intr'o stana de sare. La stang'a espositiunii cereale se va asiediã sarea in bucãti enorme, scôsa din minele de la Têrgu-Ocnei si Telega. La drept'a sunt acuarie si grupe zoologice, unde o capra selbatica c'unu cornu atrage o particulara atentiune. La parete se forméza piramide de lemn, carbuni minerale si marmore, precum si o frumôsa asiediare de mai multe sute de feluri de ape minerale romane, analizate de chimia. Obiectele de olari si uneltele natiunale, compunu asemenea o grupa separata.

△ (*Costumele natiunale romane.*) Aruncandu privirea spre naltele dulapuri de pe ambele parti ale intrãrii espositiunii romane, unde sunt espuse costumele natiunale, ací se regasescu acele costume pitoresci, pe care le amu admiratu adesea-ori in partea transilvanéna, cu deosebire cã aceste costume in adevèru romane denota o mai nimerita lucrare in ceea ce privesce colóre si ornamentulu. Costumele femeiesci sunt d'o deosebita atractiune, mai cu séma celu de borangicu, cusutu cu argintu si numitu „zevelca“ cu siortiulu seu latu, cusutu cu auru si cu multe colori stralucitóri, maram'a séu velulu aerianu, tiesutu in arabescuri fine de auru si metase, l'a de aceea-si stoffa, incarcata cu abundantia cu cele mai alegorice cusaturi bisantine dupa traditiunile monastiresci. Variatiunea desemnului este intr'adeveru démna de admiratiune. Incingetóriile sunt de dóue feluri: late, de lana, numite brãuri si de desuptu, anguste, in genere de lana rosia, si altele impodobite cu ciucurasu, numite bete. Nu mai putînu pitoresci sunt si costumele barbatesci. Minténele séu mantiele sunt de colóre alba, cusute cu flori si arabescuri negre, de mai multe colori séu brune, colorate cu extractu de taninu. In acela-si stilu, inse ceva mai bogate, sunt cosiócele si peptarele. Mai cu deosebire se distinge unu frumosu costumu de postavu finu albu, cusutu cu flori de metasa, cum lu-pórta tinerii avuti de la tiéra din districtulu Romanati. Grupele de figuri, presintandu fiecare câte 4 tierani si 4 tierance, precum si acuarelele magnifice facute de dlu Szatmari, reproducu aceste costume pitoresci.

△ (*Espositiunea nu va fi terminata nici peste dóue luni,*) cã-ci multe obiecte sunt inca pe cale. — Ceea ce nu merge de locu, e unu resultatu imediatu. Mari minuni ce acceptã Viena cu deschiderea espositiunii. Desilusiunea inse incepù chiar de la 1 maiu, dat'a deschiderii multoru ospele si stabiliminte publice. Nóuele ospele erau góle pentru cã erã multu locu in cele vechi, ba pana si casele particulare erau neocupate, cã-ci sunt mii de mii, si cererile proprietariiloru sunt atãtu de esorbitante, in câtu ori-ce visitatoru preferè se se ingageze la unu ospele pentru o dí dóue de câtu cu lun'a. Alaturi de pretiulu celu mare alu chiriiloru e acela alu subsistintiei. Alimentele in anulu acesta s'au scumpitu, inse nu atãtu de multu in câtu cei ce le vendu sè le indoiésca pretiurile. Strainii sunt despoiati, se plangu si si-pregatescu geamantanele de plecare: câti cunosc tiéra si limb'a evita stabilimintele costisitóre si mergu la cele vechi, astu-felu in câtu, pentru strainii ce sunt jafuiti, speculatiunea si-perde clientel'a natiunaliloru. Cafenelele sporisera fara nici unu motivu pretiulu beuturiloru, inse voru fi silite sè le reduca din nou, de téma cã nu cumva consumatorii sè se departeze.

Industria si comertiu.

|| (*Drumurile de feru cu sine (railuri) de lemnu la Canada.*) La Canada sunt mai multu de 150,000 kilometrii de lemnu. Largimea calei este de 1^m,435, iutiél'a amblarii este aprópe de 27 kilometri in o óra; sunt inse trene cari facu odata pana la 60 kilometrii in o óra pe aceste modeste linii. — Vagónele sunt cu patru róte si masínele au o greutate de 30 tone. La intretieri, rótele motrice au o mai putína aderintia ca pe railuri de feru, esperiinti'a inse nu a aretatu o mare dificultate. Sínele tinu de la 2 pana la 4 ani, dupa calitatea lemnului intrebuintiatu si dupa comunicatiunea ce se face.

|| (*O inventiune pe terenulu modei.*) Unu industrialu din Montpelieru a facutu o descoperire destulu de curiósá, aprobata in generalu de ambele secse, si care a si pusu spre vendiare lun'a acésta mai multe esiantiolóne. Crinolin'a, multiamita acestei inventiuni, nu mai este crinolina ci unu balonu. Unu micu mecanismu ingeniosu, este aplicatu sub jupa; acestu mecanismu usioru, mai are o supapa si unu piston. Candu persón'a, care pórtá crinolin'a, trebue a se pune in trasura séu a se asiediá intr'o loje, deschide supap'a, aerulu ese si jup'a nu mai are de cátu proportiunile modeste ale unui vestmentu patriarcalu; dara déca dinsa vré sè se preumbe sub unu sóre frumosu, séu sè intre in vre unu salonu, ca sè atraga o suta de priviri, apésá pistonulu, aerulu intra in tiesaturi si crinolin'a se retunjesce cu majestate.

|| (*Més'a inventatoriloru.*) In Paris, strad'a Infernului, esiste unu stabilimentu curiosu, care e cunoscutu sub numele de „mésa comuna a inventatoriloru.“ Acésta mésa comuna, la care se intalnescu tipurile cele mai estravagante, e tieñuta de unu domnu T. care s'a facutu Mecenatele talentelor si genieloru necunoscutu. Candu unu individuu crede c'a facutu o descoperire óre-care, se duce si gasesce pe dlu T., i incredintiéza planulu seu si lu-esplica cu minutiositate. Déca lu-crede posibilu de reesíta, imediatu dá inventatórelui mancare, locuintia si chiar banii necesari pentru a-si urm'a esperiintiele, cari une-ori sunt fórté costatórie. Dupa importantia descoperirii, T. acórda individulu trei luni, siese luni, doi ani, chiar si cinci ani ca sè-si duca pana in capetu intreprinde-rea. In timpulu acest'a inventatorulu, neturburatu de tóte grigile materiale ale esistintiei, si-póte vedé cu ardóre de cercetárele si lucrárele sale. In diu'a candu descoperirea isbutesce, birtasiulu are o parte din beneficiu. Ajutandu astu-felu o multíme de nenorociti, dlu T. a facutu o avere insemnata, cá-ci e destulu ca din 20 de descoperiri una singura sè isbutésca, pentru ca sè despagubésca indestulu pe dlu T. de sacrificiele facute cu celelalte 19!

Tribunale.

= (*Unu gasitoru onestu.*) In Berlin se gasi pe strad'a regala o epistola adresata catra F. A. Meyer in Hameln, sigilata cu 5 sigiluri si cu valórea declarata de 40 taleri (155 franci.) Onestulu gasitoru o depuse la politia, care facu cunoscutu acésta si, findu

cá nimenea nu se presinta, o predá tribunalului. Jucatoriulu gasi de cuviintia a deschide scrisórea, pentru a cunósce pe espeditorulu si a-i inmanuá epistol'a dimpreuna cu valórea: ceea ce si facu. Dara cátu de mare fu mirarea sa candu in cuvertulu relativu nu gasi nici bani nici valórea de bani, ci o simpla tidula, pe care erá scrisu urmatóriele cuvinte: „Vedi drace: déca vei mai gasi éra-si o epistola, cauta de a o predá frumosu politiei?“

Suvenírea mortiloru.

† (*Principele G. Bibescu,*) fostu gospodaru alu Munteniei, a repausatu la Paris, in 2 juniu.

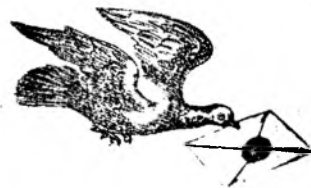
† (*Urbano Ratazzi,*) marele barbatu de statu alu Italiei a repausatu la Frosinone, in 6 juniu, in etate de 65 ani.

Ghicitura

— de Victoru A. N. —

Patru frati intr'o camasia
Invelescu, d'ar nu-su nanasia,
Acestia sunt fii mei
Facu unii din ei ulei.
Intre mere la Craciunu
Fetele 'n Ardélú me punu,
Colacu si 'mpodobescu,
La flacái me daruescu.
Din ac' unu de la finitu
Indereptu daca-i cetitu,
Lasi pe úsi ai ghicitu
Camasi'a si fiii mei,
Cei dulcei si mititei.

Post'a Redactionii.

Ionu Corvinu. Inca nici acuma nu ni pare destulu de completa. Tramite-ni altele, séu — prosa, d. e. din datinele poporale promise mai de multu!

Tergulu-Muresiului. Firesce ca voru fi bine primite tóte, numai se le putemu intrebuintia.

Aradu. G. P. De aice s'a tramisu regulatu. Acuma s'a facutu conformu dorintiei. Aceptamu cele promise in — alusiune.

Fin'culu. Va urmá indata-ce i vomu puté face locu. Si pan atunce, multiamita!

Negresci. Balad'a tramisa se va publicá. Tramite-ni catu mai multe! Asemene amu primi búcurosu si datine poporale de prin acele parti.

☞ *Suplementu: „Sclavulu Amorului“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. II. còl'a II.*

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.